

جلسه ۲۱۰ (ی)

بسم الله الرحمن الرحيم

بحث در مسئله‌ی هشتم از مسائل طرق ثبوت هلال. عرض کردم

در جایی که کسی که اسیر باشد یا محبوس باشد که بدست آوردن

ماه رمضان برایش ممکن نیست روایتی داشتیم که دیروز خواندیم

در باب هفتم از باب احکام شهر رمضان روایت اول این باب

سندش هم صحیح بود عن ابی عبدالله (علیه السلام) این شخص

بایستی به ظنی عمل کند اگر می‌تواند حالاً عن علمه نمی‌تواند

بفهمد که ماه رمضان کدام ماه است دوازده ماه در زندان یا اسیر

است در یک نقطه‌ای است که برایش بدست آوردن ماه رمضان

ممکن نیست خب اگر می‌تواند ظناً با علائمی، آثاری ماه رمضان

را بفهمد به ظنی عمل کند روایتی در این مطلب داشت خبر اول

از باب هفتم از ابواب احکام شهر رمضان صفحه ۲۰۰ از جلد هفت

وسائل بیست جلدی. باید توجه کیم که اتصال مراتبی دارد این

شخص که مامور است به این که روزه‌ی ماه رمضان را امتحان کند

خب ؟؟؟ اما فرض است که این علم ندارد امتحان چهار مرتبه دارد.

اول مرتبه‌ی علمی تفصیلی اگر کسی قدرت دارد که عن علمه

تفصیلی امتحان کند باید همان را انجام بدهد مثلاً کسی دو تا لباس

دارد و یکی از آن‌ها نجس است نمی‌تواند که ؟؟ نکند دو تا نماز

بخواند نه باید یک نماز بخواند با لباس پاک بنابراین در صورت

امکان مرتبه‌ی امتحان علمی تفصیلی است کسی می‌تواند

قبله را بفهمد اما بلند شود چهار تا نماز بخواند به چهار طرف

خلاصه مرتبه‌ی اول امتحان علمی تفصیلی است دوم اگر ممکن

نبود امتحان علمی اجمالی بله این می‌تواند قبله را پیدا کند به چهار

طرف بخواند نمی‌تواند بفهمد کدام یک از لباس‌ها پاک است با هر

دو تا نماز می‌خواند می‌شود امتحان علمی اجمالی. اگر این هم

ممکن نشد امتحان ظنه آن وقت می‌شود آن ظنه که حجت باشد.

(صحابت‌های متفرقه) خبری که دیروز خواندیم دال بود به این

کسی که یک جایی است که نمی‌تواند بفهمد ماه رمضان چه وقت

است آن وقت این یتوخی این توخی می‌کند اجتهاد می‌کند تحقیق

می‌کند البته عن علمه نمی‌تواند اما الظنه توانست بفهمد که چه

ماهی از ماه‌های دوازده گانه ماه رمضان است آن را عمل بکند.

پس این مراتب را تا به حال پیش آمدیم امتحان علمی تفصیلی، دو

این‌ها ترتیب دارند مرتب بر آن اول امتحان علمی تفصیلی، دو

امتحان علمی اجمالی سه، امتحان ظنه تا اینجا ما خواندیم این

مسئله را. البته خبر درباره‌ی اسیر بود ولی القاء خصوصیت کردند

خصوصیت نمی‌فهمیم چه اسیر باشد چه محبوس باشد یک نفری

در یک کشتی سوار بود کشتی به یک جزیره‌ای برد که نمی‌داند

مثلاً این‌جا افتاده ماه رمضان چه وقت است شعبان چه وقت است

خلاصه فرق نمی‌کند کسی که برایش مهم نیست به دست آوردن

ماه رمضان در بین ماه‌های سال، خب سه مرتبه از امتحان برایش

شهرت بلکه ادعای اجماعی شده اما خب ما به یکی دلیلمن

چیست در این موضوع از چند راه پیش آمدند یکی از این راه که

آیت الله خوبی در ؟؟ در چند صفحه بحث کرده این است که مورد

به بحث است ؟؟ دوازده ماه روزه بگیرد اگر بگوییم شخص وقتی

که واجب است روزه‌ی ماه رمضان ماه رمضان هم بین دوازده ماه

برای این شخص گم است این مثل شبهه محصوره می‌شود در شبهه

محصوره بدانیم یک ظرفی نجس است بین ده تا ظرف از همه

اجتناب بکنیم یا مثلاً به یک عنوانی واجب است از هر کدام یک

قاشقی بخوریم از ده تا را از هر کدام یک قاشقی بخورد خب این

یک علم اجمالی دارد به این که در میان این دوازده ماه یک ماه

رمضان است فرض کلام این است که دوازده ماه را نمی‌تواند روزه

بگیرد تا این که در اطراف علم اجمالی امثال علمی اجمالی بکند

هر دوازده ماه را روزه بگیرد چند تا اشکال دارد یکی از اشکال

هایش این است که عسر و حرج پیش می‌آید برای شخص

مفروض این است یا ضرر پیش می‌آید، یا اگر دوازده ماه روزه

بگیرد دو روز است که در آن روزه حرام است یکی روز اول شوال

عید فطر است و یکی هم روز دهم ذی حجه است خب این هم در

میان دوازده ماه یک چنین چیزی را ما داریم خب از این جهت

قدرت این که دوازده ماه روزه بگیرد امثال علمی اجمالی انجام

بدهد ندارد پس مضطرب شد به این که دوازده ماه نگیرد رفت به

بحث اخظرار (صحبت‌های متفرقه) مرحوم ؟؟ قائل است به این که

ممکن نشد نه عن علم تفصیلیه نه عن علم الاجمالیه نه عن ظن تا

اینجا خوانده بودیم حالا ایشان دارد می‌گوید تخیری. در اینجا

دیگر محبوس و اسیر ضمیر بر می‌گردد به این دو تا آن محبوس و

اسیر اینجا یک ماه را اختیار می‌کنند به اختیار خودشان در میان

دوازده ماه یک ماه را اختیار می‌کنند و آن ماه را روضه می‌گیرند

تخیراً و مع تخیراً فی کل سنتہ بین الشهور اگر این که ظن هم در

بین نبود آن اسیر و محبوس اختیار دارند اختیار بکنند در هر

سالی بین شهور بله بین شهور یک ماهی را اختیار می‌کنند و فعیننا

شهر ؟؟ آن یک ماهی را که اختیار کردند آن را شهر رمضان قرار

می‌دهند. خب حالا چند تا مطلب دارد این خودش یک مطلب

دارد تا برسیم به بعدش. بنابراین ایشان می‌خواهند بگویند کسی که

ممکن نیست امثال علمیه تفصیلی و اجمالی و ظنی در میان

دوازده ماه یک ماه را اختیار می‌کند حرف زیاد در این است که به

چه مناسبت گفته اند یک ماه را اختیار کند برای خودش ماه

رمضان قرار بدهد احکام ماه رمضان را بر آن مترتب کند ببینیم که

چند تا احتمال اینجا وجود دارد این قول، قول مشهور است که

صاحب جواهر هم در جلد ۱۷ جواهر صفحه ۳۵۸ جلد ۱۷

جواهر از آن چاپی که بنده داریم (صحبت متفرقه) اصل مسأله آن

جاست خب اینجا در این که چرا این شخص اختیار می‌کند به

چه دلیلی یک ماه از دوازده ماه را دلیلش چیست البته سوال و

جواب‌های مشهور این است در پاورقی هم از علامه ؟؟ کرده

اصل صوم یک ماه است چه وقت واجب است رمضان را گم کرده

باشد آقای خوبی چون معتقد است اضطرار بعض معین آن علم

است

اجمالی از کار می اندازد اما غیر معین باشد نه وقتی که نشد چه

ماه رمضان را عاجز است فقط صوم باقی می ماند.

می شود ما یقدر لضرر یقدر لضرروه شما چرا یک ماه می گویید بله

نه چیزی که مقید به زمان است در زمان خودش واجب است روزه

دوازده ماه عسر است و حرج به آن اندازه نمی تواند بگیرد این را

ی ماه رمضان در رمضان واجب است گم کرده روزه ی ماه

که ایشان گفته اطلاق است اشکال بر تغیر امکان مطلقا می گوید یک

رمضان مستحب که نیست ما دو تا تکلیف که نداریم

ماه این اطلاق را ما قبل نداریم

رمضان برایش معین نیست.

سوال: آیه قرآن می فرماید که : شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ،

آن وقت صوم هم در رمضان واجب است صوم مستحب که بر او

یک ماه به گردنش تکلیف است.

واجب نیست صوم مستحب که برای یک ماه واجب نیست که

آن یک ماه گم شده بین دوازده ماه چنان چه یک ظرف نجس

صوم رمضان در میان دوازده ماه برای این شخص واجب است که

میان ده ظرف نجس گم شده باشد از ده تایش باید استفاده بکنی

گم شده است. بر این شخص واجب است صوم رمضان نه مستحب

آن یک ماه چون گم شده در دوازده ماه اشتغال یقین است فراق

صوم در یک ماه. اگر مستحب صوم در یک ماه بود هر موقع

یقین است می خواهد چه کند دوازده ماه روزه بگیرد از طرفی

میگیرد کافی بود تغیر اما بر این شخص واجب است صوم

چون دوازده ماه عسر و حرج دارد آن اندازه که عسر و حرج دارد

رمضان بر این شخص واجب است حتی در ظرف سال دو روز

مرتكب می شود اما چرا یک ماه باشد؟ آن اندازه ...

حرام است عید فطر و عید؟؟ خب ما چه بگوییم در اینجا

سوال: از تعیینش که عاجز است اصل صوم تعیینش جائز است که

اضطراری پیش آمده آن علم اجمالی که اقتضا می کرد اشتغال یا

آیا این کدام ماه رمضان است از معین گردنش عاجز است آن وقت

غیر فریقین دوازده ماه آن را از کار انداخته دوازده ماه واجب

اصلش باقی است یک ماه بگیرد کافی است.

نیست. برای این که عسر و حرج و ضرر و اینها در بین است

یک ماه به چه دلیل؟

خیلی خب حالا که دوازده ماه واجب نیست چقدر بگیرد؟ چه

اصل صوم.

دلیل داریم برای یک ماه صحبت بر این است.

اصل صوم یک ماه، ماه رمضان نمی داند ماه رمضان چه وقت

يعني احتیاط است باید احتیاط کند.

است؟

اصول رفتیم الان قواعدی که در اصول خوانیدم اینجا حاکم است

برای این که ما در اصول خواندیم اینجا ؟؟ نمیخواهد چون

فرض گرفتند یکی ظنه اش مشغول شده به روزه‌ی ماه رمضان آن

هم گم شده آخر سر در میآید دوازده ماه اگر میتوانست باید این

دوازده ماه را روزه میگرفت اما فرض این است که نمیتواند

نمیتواند عسر و حرج و ضرر و اینها در بین آمده میخواهیم

بینیم عسر و حرج چه قدر برداشته والا اولاً لازم بود به این که

دوازده ما اضطراری به وجود آمده میرویم روی بحث اضطرار

بعض معین و غیر معین اینجا غیر معین است چون بعضی از ماهها

را میتوانیم و بعضی از ماهها را نمیتوانیم در دوازده ماه خب ،

؟؟ قدرت دوازده ماه ندارد بله دوازده ماه چون قدرت ندارد عسر

و حرج و از او ساقط است حالا چه قدر بتواند چرا یک ماه

بخواند این موظف بود به دوازده ماه دوازده ماهش را عسر و

حرج دو ماهش را سه ماهش را برداشت بقیه را چرا بردارد؟

یک ماه میگوییم به چه دلیل؟ دلیل نداریم یک ماه رمضان را گم

کرده اگر ده تا ظرف داشته باشیم یکی از آن نجس است دو تاییش

را مثلا اضطرار برد بقیه اش را باید اجتناب کند دیگر هشت تا

اینجا هم همین طور است اینجا هم دوازده ماه را یک ماهش را

دو ماهش را اضطرار برداشت بقیه را باید ولما بقدر لضروره بقدر

لقدر ضرورة تعیین این که یک ماه بحث در این است که به چه

دلیل؟ خب آن وقت در جواهر است که ما راه هایی داریم یک راه

احتیاط؟ چه احتیاطی ولما بقدر لضروره بقدر لقدر ضرورة ؟؟

احتیاط اقتضا میکند به اندازه‌ی توانش باید بگیرد عسر و حرج

دوازده را از کار انداخت ولی سه ماه را قدرت دارد چهار ماه را

قدرت دارد چه احتیاطی؟ بنابراین مشکل این است که دوازده ماه

از تنجز افتاد چون این شخص قدرتی بر دوازده ماه ندارد اگر این

طور نبود ما دوازده تا را میگفتم بگیریم باز هم یک بخشی است

که آن دو روز که روزه حرام است حرمت ذاتی دارد یا حرمتش

تشريعی دارد اگر یک حرمت ذاتی ندارد خب این به قصد تشریع

که نمیگیرد احتیاط دارد میکند خلاصه اشکال مطلب در اینجا

این است که این اول قاعده اش این بود مثل جاهای دیگر در

باب‌های علم اجمالی ؟؟ علمی اجمالی بکند دوازده ماه روزه

بگیرد اما چون عسر و حرج و امثال اینها هست اضطرار پیدا کرده

به این که بعضی از ماهها نگیرد خب بعضی از ماهها نگیرد به اندازه

ی یترفع ما ضروره بگیرد دوه ماه را که قدرت دارد سه ماه را که

قدرت دارد چرا میگوید شما میگویید یک ماه؟ اشکال این است

تکلیف ما صوم رمضان است نه مطلق صوم یک ماه بگوییم خب

یک ماه مطلق صوم یک ماه به گردن نیامده صوم رمضان به گردن

آمده رمضان را گم کرده.

سوال: حاج آقا اگر بخواهد سه ماه را هم بگیرد باز هم ماه رمضان

پیدا نمیشود ؟ بله روی قاعده‌ی احتیاط روی قاعده‌ی اشتغال

داریم ما پیش میرویم ماه رمضان پیش نمیرود بله ؟؟ روی

برای قرعه نداریم صاحب جواهر هم آمده ذکر کرده دلیلی نداریم

بالاخره ما اینجا صحبتمان در این است آن یک ماه را چه دلیل

داریم قرعه بگوییم قرعه می‌توانست هر ؟؟؟ اضطرار پیش آمده آن

هم بایستی مبنای مختلف وجود دارد یکی از مبنای این است که

ولما یقدر لضروره یقدر لقدر ضرورة یک ماه را ما مشکل نداریم

فقط مشهور گفتند بعضی‌ها اجماع کردند این جاست که نوعاً مثل

آیت الله بروجردی، امام (ره) اینها حاشیه ندارند ما هم نداشتم

خلاصه بحث این است که تخييراً في كل سنة بين الشهور می‌گوید

مخیر است محبوس و اسیر یک ماه را اختیار کند مشکل است

می‌گوید همان اجماع و شهرت فعلیان شهر له یک ماه را معین

می‌کند برای ماه رمضان خب حلا روى اين اقوال و اينها شهرت و

اینها ؟؟ این یک مطلب. مطلب دوم ورجل مراعات ؟؟ شهر فی

سنة حال اگر آمد و این ماه را یک ماه رمضان اختیار کرد

باید یادداشت بکند بعد سال دوم هم در زندان است سال سوم هم

در زندان است این باید بعد از یازده ماه سال بعدش دوباره همین

ماه را یک ماه را اختیار کرد با ماه آینده سال آینده باید یازده ماه

بین آن ماه که اختیار کرد با ماه آینده سال آینده باشد فاصله

باشد و ورجل مراعات ؟؟ شهر فی سنة ؟؟ خب باید طوری قرار

بدهد که اگر چند سال در زندان است بین ماه رمضانی که امسال

انتخاب کرد با ماه رمضان سال بعد یازده ماه فاصله باشد خب این

هم یک مطلبی بود خب قاعدتاً باید همین طور باشد.

مورد قرعه است قرعه بیاندازیم لکل امر مشتبه خب این نمی‌داند

کدام یک از این ماه‌ها رمضان است دوازده ماه گفت که با قرعه

معین کند هر کدام که ماه رمضان اسم ماه رمضان دوازده تا کاغذ

برمی‌دارد در این دوازده کاغذ یکی اش می‌نویسد ذی الحجه یکی

اش می‌نویسد ذی القعده ؟؟ می‌گذارد روی میز بر می‌دارد ماه

رمضان ماه رمضان که رسید آن اول دومی سومی آن وقت آن ماه

می‌شود قرعه به نام آن ماه درآمد می‌شود ماه رمضان خب حلا

این هم یک کاری. خب اینجا هم در حاشیه آقای میلانی دارد

آقای میلانی دارد ؟؟ مثل قرعه یعنی بی خودی که نیست صاحب

جواهر دارد که قرعه هم یک راهی است آن یک ماه را با قرعه

معین بکند این طور می‌گوید صاحب جواهر. آقای میلانی هم در

حاشیه عروه دارد که الاولی هو ؟؟ مثل قرعه اما خوب در کفايه

همان جلد دوم ؟؟ گفته است ما به قرعه در جایی عمل می‌کنیم که

اصحاب عمل کرده باشد بنا باشد به این که هر کجا قرعه باشد ؟؟

باشد خیلی کار آسان می‌شود دو تا ظرف یکی از آنها نجس

است قرعه بیاندازیم این نمی‌کند این کار را دیگر قبله را گم کردیم

قرعه بیاندازیم این نمی‌کند این کار را از این جهت گفتند فقهای ما،

ما به قرعه اینجا عمل می‌کنیم اصحاب عمل کرده باشند مثل هم

می‌زنیم مثل یک غنمی در میان یک گله‌ای است که یک معتوه

است بخواهد معتوه را پیدا کند روایت داریم در جاهای خاصی

روایات ما فقهای ما گفته اند نه در هر اشتباهی در اینجا ما دلیلی

گرفتیم ذی الحجه گرفتیم به خیال این که رمضان است بعد معلوم

سوال: این ماه را بلد است اما ماه رمضان گم شده است.

شود که رمضان قبل از اینها بوده کافی است برای این که آن چه

نه ماهها را بلد نیست یازده ماه اما نمی‌گوید ماه ذی الحجه است

به جا آورده قضای رمضان است چون بعدش قضامی شود. بله و

؟؟ اسم ماهها را نمی‌داند نمی‌داند ماه ذی القعده است ذی حجه

؟؟ اگر بگوید نخیر این رجب روزه گرفته و شعبان گرفته ماه

است یازده ماه قرار بدهد بله یعنان شهر بله این ماه را انتخاب کرد

رمضان بعدش آمده و (نامفهوم) بله اینجا باید آن چه را که ماه

ماه رمضان اما این را انتخاب کرده برای روزه گرفتنش حالا بعد

رمضان بوده نگرفته رجب روزه گرفته جمادی الاول روزه گرفته

احکام دیگر را بعداً می‌گوییم اما اسم ماهها را نمی‌داند نمی‌داند

باز رمضان را قضایش را باید به جا بیاورد. (نامفهوم) اگر معلوم

شوال است یا ذی القعده جمادی و اینها نه خیر نمی‌داند. و مراعات

شد که یک وقتی است که این معلوم می‌شود و ماه رجب روزه

؟؟ شهر فی سنة و آن یکون بینهما ؟؟ شهرها خب این هم یک

گرفته ولی بوده است در زندان تا رمضان گذشته این را باید

مطلوبی است که همین طور است ؟؟ حالاً اگر بعد از یک سال دو

قضایش را به جا بیاورد یک وقت نه خیر در روزه گرفته ماه

سال این کار را کرد بعد آمد بیرون و فهمید مطلب چه بوده ولو

رمضان و آزاد شد هنوز رمضان نیامده خب ماه رمضان روزه

؟؟؟ آن ما ظن ؟؟ لم یکن رمضان؛ بعد از این که از زندان آمد

می‌گیرد دیگر بله ؟؟ و اگر نصف ماه رمضان باقی مانده برای این

بیرون معلوم شد آن چه که آن گمان کرده از روی ظن که روایت

که ذی الحجه ببخشید رجب یا شعبان روزه گرفت آمد رمضان آمد

داشتیم ؟؟ حرف دوم معلوم شد رمضان نیست خب. حالاً این جا

هنوز ماه رمضان نیامده خب رمضان به جا می‌آورد ؟؟ خب این،

چند صورت پیدا می‌کند معلوم می‌شود که آن ماه هایی که اختیار

این طور است. حالاً یک مطلب دیگر می‌خواهند بگویند ایشان

کرده بود و روزه گرفته بود و رمضان آن رمضان نبوده فان تبین ؟؟

گفتیم که در جواهر است و بجوز لابصورة عدم اصول ظن عن لا

اگر این یک ماه روزه گرفته بعداً فهمید آن ماه که روزه گرفته آن

یصوم؛ یک مطلب دیگر که برای خاطر این که این تکلیفش این

ماه ذی القعده و ذی الحجه بوده بعد از ماه رمضان ماه رمضان هم

است که ماه رمضان روزه بگیرد ماه رمضان برای این گم شده

بر آن سبقت داشته و إن تبین ؟؟ چرا؟ برای این که آن که گرفته

نمی‌داند چه وقت ماه رمضان است دیگر چون نمی‌دانست روزه

قضا حساب می‌شود و فإن تبین ؟؟ یعنی ؟؟ رمضان ؟؟ (نامفهوم)

نگیرد برای این خاطر نگیرد تا یقین پیدا کند بر رمضان برای

برای این که اگر معلوم شود که ماه رمضان جلوتر بوده و این را که

خاطر این که این ماه استصحاب کند عدم ؟؟ رمضان را ماه بعد

روزه گرفتیم بعد از رمضان گرفتیم مثلاً سوال گرفتیم ذی القعده

احکامش این هم باز مربوط می شود به آن روایتی که خواندیم

دیروز آیا آن خبری که خواندیم خبر مثل این که برای ؟؟ بن

عثمان بود ظاهرا آن خبری که ما دیروز خواندیم اقتضا می کند به

این که این شخص روزه بگیرد یک ماه یا یک اقتضا می کند که در

آن ماه تمام احکام ماه رمضان را مترتب کند از ؟؟ چه می فهمی

چون حضرت فرمود یترخی. این که این آدم اسیر یک ماه را

اجتهاداً ظناً به عنوان ماه رمضان انتخاب کرد خب انتخاب کرد آیا

تنها روزه گرفتن وجب صوم است یا نه که تمام احکام ماه رمضان

را دارد چه چیز است؟ اگر یک روز خورد کفاره دارد عمدًاً بخورد

غیر عمد باشد چه طور است مثلاً آیا اگر برایش عید قرار بدهد

صوم یوم عید ؟؟ می آید اینجا دیگر ظاهرش این است .

و الحمد لله رب العالمين اولاً و آخرًا و صلى الله على

محمد و آله الطاهرين

شهم استصحاب کند ؟؟ استصحاب می کند تا یقین حاصل کند

رمضان آمده است دیگر بله ویجوز لابصورة عدم اصول ظن عن لا

صوم اصلاً روزه نگیرد حتی یتیقن کان سابقًا تا یقین پیدا کند ماه

رمضان آمده گذشته ؟؟ بله این هم یجوز است این طوری راجع به

همان استصحاب و این چیزها. حالا مطلب همان که گفتیم قبل آن

تخیراً اگر مشهور را قبول کنیم حالا یک بحث دیگر پیش می آید

اگر یک شخصی آمد ماه رمضان را انتخاب کرد روی تخیراً آیا

تمام احکام رمضان بر او مترتب است یا فقط روزه گرفتن؟ برای

خاطر این که آن انتخاب کرد روزه هم گرفت حالاً اگر خورد

کفاره باید بدهد؟ احکامی که برای ماه رمضان است تمام آن

احکام ماه رمضان در آنچه که انتخاب کرده مترتب است یا فقط

روزه گرفتن بر او واجب است؟ بله. ایشان می گوید که ؟؟ اجرای

احکام شهر رمضان الا ما ظنه ؟؟ این است که اجرا کند احکام

ماه رمضان را کلاً علی ماظنه من الكفاره و المتابعه والفطرة و

صلاته بحرمة صومه ؟؟ بله.

سوال: این معنی متابعت یعنی چه؟

عرض می کنم. بله خب ماه رمضان ما روزه را پشت سر می گیریم

این تمام احکام ماه رمضان بر او مترتب است یعنی اگر خورد

کفاره بگیرد باید پشت سر هم بگیرد تا ماه تمام بشود ؟؟ است

دیگر این باید کفاره بدهد متابعت پشت سر هم بگیرد عید فطر

فطره بدهد عید که رسید نماز عید بخواند حرمت صومه تمام